

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul IV. No. 15⁵

Constanța, Duminică 31 Martie 1896

20 bani numărul

ȘCOALA NORMALA

Fiind-că a fost și este încă vorba de desființarea Școlii Normale de Institutori și Învățători din Constanța, resumăm aci parerea noastră în asta privința.

Încă din primul an, cu numărul 29 al acestui ziar, am cerut în diferite rânduri înființarea unui gimnasiu în orașul nostru.

Dupa stăruințe repetate, susținute de interveniri oficiale și multe petițiuni cu forțe numeroase iscălituri, ministerul hotărăsește înființarea unei Școli Normale, — școlă care nu satisface nici o trebuință locală.

Ca unit e cunoșteam păsurile orașului și județului Constanța mai bine de cât cei de la centru, aflând de hotărârea luată, scrieam în numărul de la 19 Septembrie 1893, în ajunul înființării ei, următoarele:

„Trebuie însă, să mărturisim, că nu de o școlă normală avem trebuința în Constanța.”

„Constanța, port cu mare mișcare comercială, locuit de o populațiune eteroglotă și eterodocșă simte lipsa unui gimnasiu ori a unei școle comerciale, în care învățătura limbilor moderne ar avea o estindere mai pronunțată. Învățătorii necesari școlilor rurale se puteau prea bine pregăti în școlile normale azi în ființă; adî, după 14 ani de ocupație nu mai este nevoie ca funcționarul, ori care ar fi el, să cunoască în deosebi limbile streine vorbite pe alocurea. Limba românească e în deobște vorbită pe la țara în satele locuite de streini și afara de

mici excepțiuni, aceasta cestiune n'ar trebui să ne ocupe prea mult.”

N'am fost ascultați. Școlă s'a înființat, începând a funcționa prin Decembrie acel an. S'ar fi hotărît acum suprimarea ei, cu ocazia modificării legii învățământului primar.

De modul cum a funcționat și folósele ce unit dintre profesori au adus până adî pe altarul culturii naționale în Dobrogea, trecutul e recent în memoria tuturor; iar cât pentru folósele din perspectiva, vom reînprospăta în memoria cetitorilor noștri observațiile ce le-am făcut cu alte ocașii.

Eata ce dicem în numărul 116, cu ocazia unei anchete făcută la școlă în anul trecut de d-nul profesor universitar Găvanescu, asupra unor denunciări publicate prin zăiarele bucureștene:

„Cu această ocazie să ne permită d-nul șef al învățământului secundar din țară a'î pune în vedere următoarele:

„Din 100 de învățători din județul Constanța, sunt numai 6 sau 7 la sate bulgărești, iar la cele turcești nici unul. Legea obligativității învățământului nu se va putea aplica nici o dată în satele tatărești; rugăm pe D-nul ministru să încerce numai. (În toate școlile primare din Constanța e un singur turc). Ast-fel fiind, ce noimă are școlă normală din Constanța, cu limbile ei turcă și bulgară, a cărei clădire s'ar fi contractat deja? Locurile fiind complete, iar sorta învățătorilor și institutorilor regulată deja definitiv după concursul din Maiu, întrebam: unde se vor plasa cei 25 absolvenți ai fie-cărui an, mai ales ca acești

absolvenți nu pot fi primiți ca învățători peste Dunare?”

„N'ar fi destul o secție pentru aceste limbi în școlă normală din Galați? Voeste d-nul ministru să învețe pe copiii românilor din Dobrogea aceste două limbi? La ce??

„N'ar fi mai cuminte un Gimnasiu, cerut de atâtea-ori....?”

În numărul de la 23 Iulie anul expirat, apropos de un antrefileu al zăiarului „Timpul”, privitor la negăsirea unui local pentru înființarea unui gimnasiu în Constanța, obiectam confratelui bucureștean următoarele:

„Cum d-nul ministru al instrucțiunii nu găsește un local cu 2-3 încăperi, spre a începe să funcționeze prima clasă de gimnasiu, satisfacând ast-fel cea mai simțită trebuință a populațiunii Județului, pentru care s'a făcut până acum atâtea petițiuni de sute de locuitori, iar pentru favorita d-sale școlă normală a găsit o mahala întreaga de șapte case?”

„Cum, Bulgarii și Grecii au găsit locale și profesori pentru funcționarea gimnasiilor lor din Constanța, de atâția ani, și statul, comuna și județul împreună, nu găsesc un local în totă Constanța, pentru a începe să funcționeze un gimnasiu român, unde și-ar continua studiile acei 200-300 absolvenți anuali ai celor 14 școli primare urbane române și atatea rurale din Județ, plus școlile confesionale streine?”

„Diceți mai bine stimabili confrăți, că ministerul habar n'a avut de nevoile populațiunii dobrogene. Școlă normală, cu limbile turcă și bulgară, nu e de nici un folos populațiunii, după

cum am arătat și alta dată. Consultați ori-ce om, ori-ce profesor, afara de directorul școlii, și veți vedea că așa e părerea tuturor.”

„Audi școala pentru învățători rurali, unde nu se cunoște macar ce e cultura unui crastavete? Unde nu se face de cât jocul de-a soldații?”

„Și cu paradele militare ce se fac cu băcșii școlii, și cu un antrefileu în gazeta, s'au „acoperit” toate nevoile populațiunii.”

„Sunt două ani mai bine de când am mai văzut asemenea antrefileuri, în ziarele din București, dar până acum nimic. Vom mai răbda; sfințirea bisericii și multe altele ne-au oșelit în răbdări.”

Aceste fiind vederile și aprecierile celor ce înțeleg și pun interesul românesc în Dobrogea mai presus de interesele lor personale, pentru care de aceasta ocazie s'au silit a strânge „prin sate” mii de iscalituri, nu ne turbura de loc desființarea acestei școlii. Din potrivă, ne turbura și ne amărește foarte mult lipsa de prevedere și atențiune a ministerului la atâtea năprăse cereri ale Dobrogenilor de toate naționalitățile și din toate stările sociale, atât de doritorii ca copiii lor să-și poată urma studiile în limba românească, ceea-ce ar fi un mare câștig atât pentru ei cât și pentru statul românesc, al cărui viitori cetățeni acești copii vor fi.

Și doar nu cer vre-un lucru mare locuitorii acestei provincii, cari au îmbrățișat cu bucurie cauza românească în Dobrogea, ci numai o cheltuială de câte-va mii de lei pe an, unicul sacrificiu, atât pentru indigeni cât și pentru coloniștii români, în schimbul atâtor milioane ce statul încasează anual din vânzarea pământului și tot restul contribuțiilor, insutite de cum erau înainte.

Școala normală nu satisface de cât trebuințele proprii ale statului, și cel mult ale câtor-va familiilor ce văd în funcționarism viito-

rul copiilor lor, și nici de cum ale tuturor treptelor sociale; și dar, Dobrogenii nu pot vedea cu ochi buni menținerea acestei școli, ca preț al maximumului de sacrificii ce statul poate face pentru învățământul secundar din primul port maritim al țării.

P. G.

IN CONSTANȚA SE IMPUNE creația unui muzeu comunal

De la luarea Dobrogei de românii și în special de când s'a început construirea podului peste Dunăre, orașul Constanța a luat un mare avânt și pe zi ce merge se face noul construcțiunii, care mai de care mai frumoasă.

Cu ocazia facerii săpăturilor pentru punerea temeliei s'a descoperit o mulțime de monumente, petre cu inscripțiuni, monede etc. de o valoare arhiologică, istorică și artistică foarte mare, în special pentru orașul Constanța.

Ce se face cu acele monumente? Unele se iau de stat pentru a popula muzeele țării, altele, se vând pe la streinii vizitatorilor ai orașului, iar altele se dețin de gasitorii lor; în ori și ce caz ele sunt sustrate orașului cărui cu drept cuvânt îi aparține.

Nu mai departe zilele trecute s'a găsit în un loc ce s'a vândut de comună D. lor Butter și Bartolomeu, patru pietre cu inscripțiuni foarte vechi, o statueta a zeului „Hercul” și alte obiecte; între altele s'a mai găsit și o „dona” statuă de o valoare foarte mare, reprezentând zeita „Fortună” protectoarea cetății Tomis.

Domnul Tocilescu, distinsul arhiolog, cum a aflat de găsirea lor, a și venit și tratează cu proprietarii monumentelor găsite pentru a le lua spre a le duce la muzeul din București.

Ca cetățean al Constanței, cred că ar fi nemerit, în special acum când palatul comunal este aproape a se termina, ca de o cam dată să se destineze o sală pentru un muzeu comunal unde să se adune toate monumentele, pietrele cu inscripțiuni, monede etc. concurând cu statul pentru luarea lor, iar în cazul când obiectul ar fi de o mare valoare și indispensabil muzeilor statului, să se oblige statul conform legii monumentelor, să lase o copie fidelă pentru muzeul orașului.

Avantajul acestei propuneri ar fi că vizitatorii Constanței pe lângă băi și celelalte distracții ar avea și pe

acela de a studia istoria acestui oraș, atrăgând mulți streinii amatori. Câștigând comuna indirect, nu i s'ar înstrăina monumentele ce îi aparțin.

Facând propunerea de mai sus, fac un apel călduros Domnului Primar și Domnilor Consilierii comunali, ca cu o oră mai înainte să o ia în considerațiune și aproba, până când nu este prea târziu.

Un cetățean

Propunerea e foarte nimerită și merită totă atențiunea administrației comunale.

Cu ocaziunea discuțiunii ei ar fi necesar ca în condițiunile de vânzarea locurilor comunale să se stipuleze clauza că tot ce s'ar găsi în subsolul terenelor vândute, să aparțină comunei.

Vom reveni asupra acestor propuneri.
N. R.

APELE DE MARE

(Urmare)
Constanța

La 1837 un Englez Wilson concepu ideea de a uni Cerna-Voda cu Marea Neagră prin un canal, căutând să profite de balta ce pornea de la Cerna-Voda până la Alah Capu 125 kilometre depărtare de Constanța și pe care chiar plutea vase mici cu pânză; studiile și proiectul său cădu în fața rebelului din 1855, tocmai când era aproape de a fi pus în aplicare.

După rebelul crimel în 1857 în locul canalului proiectat de Wilson o companie Engleză propuse și obțin de la Guvernul Otoman legătura Cerna-Voda cu Constanța prin o cale ferată, făcând și un mic port la Constanța care să apere asprimea rașei.

Primul tren fu pus în circulație în 1860 luna Noembrie și prin șuierăturile sale vesti o nouă viață pentru acest mult încercat oraș.

Cine ar mai fi putut crede că Constanța, care nu rămăsese de cât un sat, în scurt timp să prospere și să aspire din nou la importanța vechii colonii grece și la considerația comercială a genoveșilor, făcându-se edificii frumoase cu mai multe etaje prăvălii și magazii de cereale?

Acolo unde barbaria a distrus, a burul civilizațiunii a reclădit și astfel Constanța fu pusă pe picior de înflorire.

La 1878, în urma rebelului Ruso-Româno-Turc, Dobrogea fu anexată României care rescumpără linia ferată Constanța-Cerna-Voda dela com-

pania Engleză și privirile guvernului fu atinse asupra Constanței, decretă facerea podului peste Dunăre pentru a lega această provincie și a face un deuseu productelor țării și în ziua de 14 Septembrie 1895 flueratul a 12 mașini în fața iluștrilor oșpeți streini și familiei regale anunță Europei această măreață lucrare menită a ridica Constanța la vechea suplendoră, iar orașul, de la anexare, pe și ce trece, se mărește și se transformă în un oraș modern și care dacă se va face și portul ce a început a se construi va face fala țerei noastre.

Astăzi chiar Constanța este un oraș plăcut cu edificii frumoase făcute în acești din urmă ani ai dominațiunii Române, având o populațiune de 10000 suflete din 4500 cât avea la anexare. Comerțul pe și ce merge înfloră și Guvernul nu se uită la sacrificii pentru ridicarea lui.

Va urma

INFORMATIUNI

O veste îmbucurătoare—Prețul cerealelor afară de porumb său ridicat în portul Braila cu 4-5 lei chila mare.

Credem că efectul acestei urcări se va simți și în portul nostru.

Avis producătorilor.

Budgetul comunei Constanța a fost aprobat de d-l ministru de interne cu singura modificare că s'a suprimat la cheltuelii suma prevădută pentru funcționarea biroului deservitorii, care de fapt e suprimat prin legea votată de corpurile legiuitoare. Funcțiunea de șef al biroului de servitori va fi îndeplinită pe viitor de directorul poliției, căruia s'a dat un copist ca ajutor plătiți de primărie.

Budgetul ordinar este de lei 496.966 92 b.

Cel al drumurilor de 28.200 lei.

Și cel al alimentării cu apă de lei 80601.

Total lei 635767 b. 92

Dela port—Ceea ce am cerut în diferite rânduri s'a recunoscut acum de necesar. Magaziile de lemn din fața cheulului au fost desființate pe jumătate, în locul cărora se vor așeza două linii de cale ferată. atât de necesare traficului local. Asemenea, pentru același scop, se desființează digul de pământ ce servea pentru punerea vagoanelor în aceste magazii de cereale.

Cele 6 ochiuri de magazin ce mai rămân vor servi direcțiunii căilor ferate pentru depunerea mărfurilor colective, ceea ce e prea mult numai pe seama direcțiunii C. F.

Observăm că Agenția vapoarelor române n'are nici o magazie pentru depunerea coletelor ce-l vin. Asemenea magazinele vamale sunt absolut în suficiente pentru mărfurile de vămuit, din care cauză este și mul de colete și baloturi stați trântite pe piațelele dintre vamă agenție și magazinele C. F. ocupând locul destinat mișcării căruțelor și camionelor, făcând câte-odată circulațiunea aproape imposibilă.

Ar fi bine, ar fi neapărat necesar ca Dir. C. F. să cedeze pe seama agenției 1 ochiuri de magazie, pe seama vamei 2 ochiuri, reținând pentru dânsa restul celor 3 ochiuri peste suficient, în raport cu afacerile ce are. În așa cas Ministerul Financelor ar economisi cheltuiala prelungirii actualei magazii a vamei proiectată astăzi toamnă.

Mal anii trecuți, pe când portul nu luera, erau căpitani de port d-nii M. Iori Barberi și Eustatiu. Acum că mișcarea e așa de mare se ține vacant locul de Căpitan de port, din care cauză cine se scolară mai de dimineată comandă în port, ceea ce mărește anarhia semnalată altădată.

Ar fi bine ca d-l ministru să numească un căpitan de port titular, care să pôtă exercita autoritatea necesară.

De când a venit d-l vameș Bunescu s'a introdus oarecare regulă în serviciul vamal, între care guarda militară și un control mai eficace asupra impiegiților vamali.

Căți-va domni israeliți, formalizați de articolul nostru din numărul trecut, ne-a refuzat jurnalul pe motive de antisemitism, dar au avut grija să rupă adresa după jurnal, afară de d-l Ciprut, pe care credeam că-l putem face pentru prima dată abonat, fiindcă reprezintă societatea de asigurare „Dacia România” și casa „Behles” cari, amândouă, credem că fac afaceri românești, iar nu semitice.

Restul refuzurilor? cântec vechiu: Da și fuge.

C chestiune importantă.—Mal mulți proprietari cari vor să construiască pe malul mării cer autorizația Primăriei de a face lucrări de întărire și apărare contra valurilor.

Pe unele locuri panta până la marginea apelor are o întindere considerabilă.

Cul revine terenul dintre căma malului și marginea apelor, unde urmează a se face digul de apărare?

Autoritățile în drept ar trebui să deslege această chestiune într'un sens oarecare, spre a se ști ce e de făcut și a se evita procese ulterioare.

Locurile de case în oraș și chiriile pentru sezonul viitor său ridicat foarte mult, aproape îndoit de cum erau anii trecuți.

La d-l Vuticas au sosit vinuri de Drăgășani din viile renumite ale d-lui G. Șerbănescu. Atât vinul alb cât și cel negru, sunt de o calitate excelentă. Prețul 80 și 1 fr. 20 bani litrul și 4 fr. sticla de un litru vin negru, recolta anului 1886.

O nouă surpătură de mal a avut loc în zilele trecute în locul unde a fost băile pentru bărbai. Trotoarul strădei urmează a fi suprimat, ceea ce îngustează unica strada pentru circulațiune cu orașul de jos.

Vom reveni în curând asupra surpăturilor ce amenință a face din cartierul de jos o simplă insulă în Marea Neagră.

Cu numărul viitor începem a continua după **Revista Pădurilor** reproducerea studiului, important pentru Dobrogea, asupra **Pădurilor Dobrogei**, datorit directorului acestui jurnal de pe timpul când era silviculor al statului,

Acest studiu a fost bine apreciat în cercurile superioare silvice de unde d-l Grigorescu a primit mai multe felicitări.

Jalnicul Gheorghe și Ana Tanăsescu, Ovidiu, Aurora, Alexandru; Luca, Smaranda și Hariclia Gheorghiu; Căpitan I. Badescu și D. Badescu, au durerea, a anunța tuturor cunoscuților lor pierderea mult iubitului lor fiu, frate, și nepot

GHEORGHE G. TANASESCU

în vârstă de 1 an și 5 luni

încetat din viață în ziua de 28 Martie 1896 după o scurtă suferință.

Aflăm că în viitorul consiliu comunal ce se va ține în primele zile ale lunii viitoare se va propune înființarea unui târg săptămânal pe una din piețele orașului.

Acesta ar fi cel mai mare bine ce s'ar putea face orașului și locuitorilor rurali din împrejurimile Constanței.

Aseară a fost ultima serată dansantă la clubul Constanța.

Rectificare

În Buletinul Camerei de Comerț No. 1 din 1 Ianuarie 1896 s'a publicat un protest de 3000 lei privitor pe d-l T. P. Arvanitachi din comuna Osman-Facă. Fiind o eroră, facem cuvenita rectificare, acceptul fiind numai de 300 lei și acela achitat la prezentare.

De vânzare o locomobilă de 12 cai putere sistemul cei mai noi ce a funcționat numai trei luni dela aducerea ei de la fabrică.

Doritorii se vor adresa proprietarului d. I. Condrea în Mangalia.

De vânzare un scafandru complet mașina în bună stare, cămașa puțin uzată, prețul foarte convenabil.

Doritorii să se adreseze doamnei Eliza strada Mircea cel Mare No. 50 în Cerna-Voda.

Restaurantul Capate bine cunoscut publicului local și atât de apreciat de toți vizitatorii băilor de mare, s'a mutat în localul și grădina după strada Ovidiu, în apropiere de piața centrală Independenței. Grădina are acces direct în halta Thetis, iar pavilionul dominază într-întregă priveliște a semicercului portului.

Restaurantul și Grădina 10 Mai vor fi din nou aranjate
Bucătărie Franceză
Sub conducerea d-lui Step. Maieștru de bucătărie

LEGATORIE DE CĂRȚI

Subscrisul aduc la cunoștința onor. publică că am înființat pe lângă atelierul meu de tipografie și un atelier de legătorie special, angajându-mă a legă:

Cărți, reviste, note de pian, a încadra rame și în fine tot ce atinge de această branșă

D. Nicolaescu.

„UNIREA“ Societate generală de Asigurare Mutuală DIN BUCUREȘTI

Autorizată prin înaltul Decret Domnesc sub No. 1536 după deciziunea consiliului de miniștri de la 27 Iunie 1877. *Monitorul oficial* No. 100 din 6 I(28) Iulie.

Această societate de proprietate asigură contra incendiului, imobile, fie construite de zid, paiantă sau gard, fie acoperite lor cu tînchea, olane, șindrilă, trestie etc. Plata asigurării e cu mult mai scăzută, aproape pe jumătate de cât celelalte societăți cari fac o speculă din premiile asiguraților.

Deosebit de aceste clădiri societatea mai asigură contra incendiului: Mobilă, Mărfuri, Produse, Pae și Nătrețe în Șire, Stogur, cămi pe câmp liber și în magazii

Societatea „Unirea“ mai face asigurări asupra „Vieții“ în toate combinațiunile uzitate și anume:

- a). Asociațiuni mutuale de supra-veșuire.
- b). Asociațiuni mutuale cu produs minimal garantat și cu participare de 85 la sută.
- c). Contra-asigurări cu 8 la sută dobândă și fără dăbândă.
- d). Capitaluri fixe în caz de deces cu beneficiu etății.
- e). Asigurări temporale și
- f). Rente viagere în diferite combinațiuni.

Asemenea mai asigură contra riscurilor de „Grindină“ precum și contra riscurilor de transport pe fluviu, mări și corpuri de apă, toate aceste asigurări „Unirea“ le face cu precizii reduse.

Informațiuni și prospecte se dau în București la Direcțiunea generală strada Domnei No. 2, iar în districte la agențiile respective din orașe.

Direcțiunea generală

Societății de asigurare „Unirea“ mai mutuală

LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA

„ROMANA“

44 — Piața Independenței — 46

DIMITRIE NICOLAESCU
CONSTANȚA

44 — Piața Independenței — 46

LIBRARIA

Asortată cu toate articolele de librărie; precum:
Papeterie cărți școlare și de științe, diferite Romane în limba

ROMÂNĂ ȘI FRANCESĂ

Albume pentru fotografii, poezii și port-notițe de piele fină.

Mare colecțiune de tablouri, cornise de lemn sculptate și aurite pentru fotografii și tablouri.

JUCĂRII ȘI PĂPUȘI PENTRU COPII

Parfumerie și săpunuri, Note pentru Piano din țară și străinătate.

TIPOGRAFIA

Fiind asortată cu diferite litere tăetura cea mai modernă poate efectua ori-ce lucrări precum:

Cărți, Ziare, Afize, Registre, Adrese, Circulări, etichete. Cărți de vizită de logodnă, bilete de nuntă și de doliu.

Deposit de tot felul de imprimate și registre necesare Domnilor perceptori, Onor. primari, Epitropiilor de biserică.

LEGĂTORIE DE CĂRȚI

Efectuarea prompt și prețurile cât se poate de moderate